

Brottsbekämpande myndigheters tillgång till informationssystem för viseringar

Justitiedepartementet

2006-01-24

Dokumentbeteckning

KOM (2005) 600

Rådets beslut om brottsbekämpande myndigheters tillgång till Visa Information System (VIS)

Sammanfattning

Rådet antog under 2005 slutsatser som sade att myndigheter ansvariga för inre säkerhet borde få tillgång till det planerade informationssystemet för viseringar (Visa Information System – VIS), i syfte att förebygga, upptäcka och utreda brott, inklusive terroristbrott och terroristhot. Kommissionen presenterade därför den 30 november 2005 ett förslag till rådsbeslut som ska möjliggöra att medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter, via en kontaktmyndighet i varje land, samt Europol får tillgång till VIS. Förslaget är att myndigheterna i enskilda ärenden ska kunna ta del av vissa uppgifter som har lagrats i VIS genom att vända sig till en nationell kontaktmyndighet som har direkt tillgång till VIS. Inom Europol föreslås en särskild enhet ansvara för sökandet av uppgifter i VIS. Rådsbeslutet kan inte träda i kraft innan VIS-förordningen samt rambeslutet om skydd av personuppgifter inom ramen för polissamarbete och straffrättsligt samarbete har trätt i kraft. Genomförandet av rådsbeslutet föreslås ske inom ramen för en kommitté ledd av kommissionen.

Sverige anser att det finns en praktisk nytta med att polis, tull och kustbevakning får tillgång till VIS-uppgifter och lägger samtidigt stor vikt vid ett adekvat personuppgiftsskydd.

1.1 Innehåll

Nationella kontaktmyndigheter ska finnas i varje land

Varje medlemsstat ska utse en nationell myndighet som ansvarig för att ta emot förfrågningar från de brottsbekämpande myndigheterna, göra slagningar i VIS samt överlämna information från VIS till den myndighet som efterfrågat informationen.

Europol ska utse en särskild enhet inom Europol som ska ansvara för att göra slagningar och överlämna informationen till övriga delar av organisationen.

VIS ska konsulteras ändamålsenligt

En förfrågan om uppgifter från VIS måste vara ändamålsenlig och syfta till att förebygga, upptäcka och utreda terroristbrott¹ samt grövre brott². Förfrågan ska gälla ett enskilt ärende, antingen begränsat i tid och rum, kopplat till hot om allvarlig fara eller gälla en person som är allvarligt misstänkt för ett terroristbrott eller grovt brott alternativt en person som har en koppling till en sådan misstänkt.

Om samtliga dessa krav är uppfyllda kan den brottsbekämpande myndigheten använda sig av ett särskilt formulär och efterfråga uppgift om bl.a.

- efternamn, förnamn, kön, födelsedatum och födelseplats
- nuvarande medborgarskap
- uppgifter om nuvarande resehandling (pass el. dyl.)
- destination
- anledning för resa
- datum för ankomst och avfärd
- foton och fingeravtryck

¹ Rambeslut 2002/475/JHA om bekämpning av terrorism, art. 1 och 4

² Europokonventionen, art. 2

Om det visar sig att någon av dessa uppgifter finns med i VIS och ytterligare information är nödvändig ska det i ett andra steg även vara möjligt att få uppgifter om övrig information som finns tillgänglig i VIS.

Det ska även vara möjligt för Europol att efterfråga information i VIS om det är nödvändigt för att Europol ska kunna utföra sina uppgifter enligt art 3.1 i Europokonventionen. Liksom för de nationella myndigheterna måste det gälla ett enskilt ärende men det finns undantag för Europol som även får efterfråga information om "övriga ärenden" men i dessa fall måste identifiering vara borttagen.

Slutligen ska det vara möjligt för brottsbekämpande myndigheter i en medlemsstat som inte har tillgång till VIS att söka uppgifter via en brottsbekämpande myndighet i en medlemsstat som har tillgång till VIS. Denna brottsbekämpande myndighet ska i sin tur kontakta sin nationella kontaktmyndighet och begära ut uppgifterna.

Dataskydd

Hantering av personuppgifter ska ske i enlighet med det rambeslut om skydd av personuppgifter som kommer att börja förhandlas under våren 2006. De myndigheter som i det rambeslutet kommer att utses till ansvariga för övervakningen kommer även att övervaka de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till VIS samt ta fram en årlig rapport om hanteringen av personuppgifter. Även rådsarbetsgruppen för individens skydd ska övervaka efterlevnaden.

Europols gemensamma tillsynsmyndighet ska ansvara för att övervaka att Europols tillgång till VIS görs i enlighet med Europokonventionen. Den europeiska datatillsynsmannen ska övervaka kommissionens hantering av personuppgifter.

De brottsbekämpande myndigheterna får som huvudregel inte föra vidare personuppgifter som har tillhandahållits från VIS. Däremot får myndigheterna vidarebefordra personuppgifterna om det är nödvändigt för att nå syftet med rådsbeslutet. Vid vidarebefordran måste dataskyddsreglerna i rådsbeslutet efterlevas.

Dokumentering

Medlemsstaterna, Europol och kommissionen ska föra protokoll över samtliga förfrågningar (ändamål, tidpunkt m.m.). Medlemsstaterna och Europol ska även föra protokoll över vilka personer som har direkt tillgång till VIS för detta syfte.

Rådgivande kommitté

Företrädare för kommissionen och medlemsstaterna ska ingå i en rådgivande kommitté som ska ledas av kommissionen. Varje medlemsstat ska utse en företrädare. Kommittén ska yttra sig över kommissionens förslag till åtgärder inom den tid som ordföranden bestämmer med hänsyn till hur brådskande frågan är. Kommittén ska också besluta om ändringar i förteckningen över kontaktmyndigheter och brottsbekämpande myndigheter. Kommittén ska fatta beslut med kvalificerad majoritet. Kommissionen ska ta yttrandet i noga beaktande.

Övervakning och utvärdering

Kommissionen ska vartannat år lämna en rapport till rådet och Europaparlamentet med information om hur VIS fungerar tekniskt. Vart fjärde år ska kommissionen ta fram en övergripande utvärdering av VIS, inklusive de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till VIS.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Lagstiftningen om behandling av uppgifter hos de brottsbekämpande myndigheterna, bl.a. polisdatalagstiftningen, kommer att påverkas av förslaget. Sannolikt berörs även förordningen (2001:720) om behandling av personuppgifter i verksamhet enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen, samt den lag (Utlänningsdatalagen) som väntas ersätta förordningen tidigast den 1 januari 2007. Utlänningslagen kommer eventuellt också att påverkas.

1.3 Budgetära konsekvenser

Det är svårt att i dagsläget förutse de ekonomiska konsekvenserna. Varje medlemsstat samt Europol ska själva ansvara för eventuella merkostnader som rådsbeslutet medför. Den myndighet som i Sverige utses till nationell kontaktmyndighet kan eventuellt få ökade kostnader (investering och drift) på grund av den tillkommande arbetsuppgiften. Den rådgivande kommitté som föreslås inrättas ska finansieras av EU.

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Sverige anser att det finns en praktisk nytta med att möjliggöra att de brottsbekämpande myndigheterna (i Sverige bland annat Rikspolisstyrelsen, polismyndigheterna, Tullverket och Kustbevakningen) får tillgång till VIS-uppgifter. Det är viktigt att rådsbeslutet garanterar ett starkt skydd för personuppgifter och att tydliga rutiner för slagningar i VIS upprättas, mot

vilka enskilda slagningar prövas. Rådsbeslutet måste i dessa delar var samstämmigt med rambeslutet om skydd av personuppgifter inom ramen för polissamarbete och straffrättsligt samarbete.

Sverige är tveksamt till förslaget om att inrätta en rådgivande kommitté för det närmare genomförandet av rådsbeslutet. Sverige anser att beslut om förslaget till rådsbeslut ska fattas med enhällighet, eftersom det gäller frågor som ryms inom unionens tredje pelare om polisiärt och rättsligt samarbete.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet lämnade i november 2005 ett förslag till betänkande om VIS-förordningen³. Europaparlamentet föreslog där att VIS-förordningen skulle fastställa minimiprinciper för rådsbeslutet om brottsbekämpande myndigheters tillgång till VIS, d.v.s. VIS-förordningen skulle innehålla en särskild bestämmelse med hänvisning till rådsbeslutet. I den bestämmelsen ville Europaparlamentet att det bl.a. skulle fastställas att uppgifterna i VIS under inga omständigheter skulle få överföras till tredjeländer.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förhandlingar kommer att inledas under våren 2006.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 30 (1) och artikel 34 (2) (c) i EU-fördraget. Beslut fattas med enhällighet.

3.3 Fackuttryck/termer

³ 2004/0287(COD)